

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

LA
STRADA

Safe
Online

SUPORT DIDACTIC

pentru desfășurarea activității

[**hAI** să utilizăm
IA în siguranță!]

CICLUL GIMNAZIAL

clasele V-IX

Chișinău, 2026

- **Grup țintă:** elevi din ciclul gimnazial de studii
- **Obiective lecției:**
 - *Explicarea noțiunii de Inteligență Artificială*
 - *Explicarea modului general de funcționare a Inteligenței Artificiale*
 - *Identificarea riscurilor de utilizare a Inteligenței Artificiale*
 - *Analiza rolului persoanelor de încredere în oferirea răspunsurilor pentru întrebări cu caracter personal.*
- **Resurse:**
 - Prezentare ppt, pixuri, foi.
 - Conexiune Internet.
- **Tehnici de lucru:**
 - Exercițiul, discuția, analiza situațiilor, scrierea.
- **Timp:**
45 minute

Notă:

Dragă profesor/profesoară,

Chiar dacă o lecție despre Inteligența Artificială poate fi o adevărată provocare, vă îndemnăm să parcurgeți cu curaj aceste câteva activități împreună cu elevii dumneavoastră curioși. Sunt, în primul rând, pentru a-i încuraja să valorifice rolul persoanelor reale din viața lor atunci când au o întrebare sau o problemă. E atât de important ca ei să învețe că tehnologia este un instrument ce nu trebuie să înlocuiască relația umană.

EVOCARA

EXERCİIU: INVITAȚIA

Durata: 5 minute

Cadrul didactic propune elevilor să invite un robot cu Inteligență Artificială la lecția din acel moment, continuând fraza: **Drag robot cu Inteligență Artificială, te invit la lecția de astăzi pentru ...**

Elevii sunt încurajați să scrie scopul pentru care și-ar dori să fie prezentă tehnologia inteligentă la lecție.

- *pentru a rezolva sarcini;*
- *pentru a sugera răspunsuri la exerciții;*
- *pentru a verifica răspunsurile;*
- *pentru a genera imagini sau videouri la subiectul lecției;*
- *etc.*

În acest context, cadrul didactic explică câteva detalii despre Inteligența Artificială.

- *Inteligența Artificială reprezintă răspunsul tehnologiei la anumite sarcini, imitând funcții ale creierului uman. De exemplu: învățare, analiză, sistematizare, generare, creare, concluzionare, etc.*
- *Cu alte cuvinte, Inteligența Artificială este o mașină care realizează în timp scurt diferite sarcini în baza informațiilor disponibile în mediul virtual.*
- *Exemple de tehnologie cu Inteligență Artificială: Chat GPT, Gemini, Meta AI, Copilot, etc.*

Cadrul didactic invită elevii să se exprime referitor la **cum ei folosesc tehnologia inteligentă în viața lor de zi cu zi**, de exemplu utilizând aplicațiile cu Inteligență Artificială (chatbot) sau asistenții vocali.

Elevii vor reveni la o parte dintre răspunsurile propuse în cadrul exercițiului cu invitația, adăugând alte opțiuni ale utilizării unui chatbot.

- *pentru a mă ajuta să aflu răspunsuri la întrebări altele decât cele legate de școală;*
- *pentru a...*

REALIZAREA SENSULUI

EXERCITIUL: Chat GPT, ajută-mă!

Durata: 10 minute

Cadrul didactic propune elevilor să analizeze enunțurile de pe ecran și să le separe în 2 categorii: sarcini/întrebări ce pot fi propuse pentru chat GPT (chatbot) sau un asistent vocal fără grijă și sarcini/întrebări ce trebuie regândite înainte de a fi propuse pentru chat GPT sau un asistent vocal.

1. Cum este timpul afară?
2. Scrie-mi un eseu la limba română.
3. Propune câteva imagini pentru proiect.
4. Corectează exercițiul.
5. Tradu textul.
6. Ce trebuie să fac dacă m-am certat cu prietenul/prietena?
7. Nu mă simt bine, ce să fac?
8. În care țară oamenii sunt cei mai fericiți?
9. Scrie-mi 3 idei pentru proiectul la *Dezvoltare personală*.
10. Am o problemă, poți să mă ajuți?

Cadrul didactic să se exprime referitor la cum au împărțit enunțurile, argumentându-și alegerea.

Ulterior, invită elevii la o discuție comună referitor la fiecare enunț în parte.

1. Inteligența Artificială va putea răspunde cu ușurință la această sarcină. Răspunsul său, cel mai probabil va coincide cu prognoza meteo anunțată la buletinul de știri.

Întrebare ce poate fi adresată fără griji.

2. Cu siguranță, chatbot-ul va adresa mai multe întrebări pentru a concretiza tema eseului și alte aspecte legate de condițiile după care acesta trebuie scris. Între voi va exista o comunicare, iar produsul acestei comunicări va un eseu. Va fi însă acest eseu un produs al vostru?

Probabil sarcina pentru chatbot trebuie regândită.

3. Aplicațiile cu Inteligență Artificială pot genera imagini sau sugestii de imagini create de către alte persoane. Astfel, muncind asupra unui proiect la o disciplină puteți folosi timpul mult mai eficient, atunci când aveți deja la îndemână imaginile necesare.

În această situație, poate fi o sarcină potrivită pentru chatbot.

4. Inteligența Artificială poate multe, inclusiv și corectare. Dar învățați voi oare să rezolvați independent exercițiul când nu aveți un chatbot alături?

O sarcină ce ar trebui regândită.

5. Traducerea textelor mari este binevenită pentru a economisi timp. Arunci însă când sunteți în proces de învățare a unei limbi străine, este important să folosiți alte instrumente online ce vă ușurează lucrul asupra sarcinii.

O sarcină ce ar trebui regândită.

6. Discutând cu un chatbot, v-ar putea părea că sunteți înțeleși. Adevărul este că un chatbot nu este o persoană reală care poate trăi anumite stări. Inteligența Artificială va propune niște sfaturi, dar aceste sfaturi nu vor fi despre o relație concretă a voastră. Vor fi niște generalități. Și cel mai important, aceste sfaturi ar putea dăuna relației.

O sarcină nepotrivită pentru un chatbot.

7. Nu adresați întrebări legate de sănătate unei mașini, fie ea și foarte inteligentă. Acest lucru poate fi periculos. Orice problemă de sănătate necesită consultarea cu un adult de încredere, apoi cu un medic specialist.

O întrebare foarte nepotrivită pentru un chatbot.

8. La această întrebare un chatbot poate da răspunsuri reieșind din studii și cercetări făcute de diferiți oameni. Sau vă poate adresa întrebări despre starea voastră emoțională, ajungând să intervină cu sugestii. Este nevoie de o atenție sporită în astfel de discuții. Un chatbot vă poate atrage în discuții prin care ar cere mai multe informații despre voi.

O sarcină ce trebuie regândită.

9. Mulți oameni cer Inteligenței Artificiale idei pentru a realiza anumite sarcini. Însă dacă acest lucru devine o deprindere, nu este chiar bine. Cele mai bune și interesante idei sunt ideile pe care le generați voi, dar nu Inteligența Artificială.

O sarcină ce ar trebui regândită.

10. Înainte de adresa o astfel de întrebare unui chatbot, încercați să discutați cu o persoană reală și în care aveți încredere. Tehnologia

poate da iluzia falsă a empatiei, dar nu este așa. În răspunsurile sale vă poate duce în eroare și poate genera chiar și răspunsuri periculoase.

O întrebare nepotrivită pentru un chatbot.

În baza discuțiilor avute, cadrul didactic formulează câteva enunțuri importante despre Inteligența Artificială.

- ✓ **Un chatbot cu Inteligență Artificială folosește cantități** enorme de informații și date existente de oriunde din spațiul digital pentru a genera niște răspunsuri, simulând astfel discuții între oameni.
- ✓ **Inteligența Artificială învață despre oameni prin informațiile** pe care tot oamenii le oferă. Cu cât mai multă informație despre tine îi oferi răspunzând la întrebările ce ți le adresează, cu atât îți va părea că te cunoaște și înțelege mai bine.
- ✓ **Inteligența Artificială alege cuvinte din răspunsurile oferite** pentru a formula următoarea întrebare.
- ✓ **Un chatbot este învățat să genereze răspunsuri** prin care încearcă să te convingă că te înțelege, că este prietenos, că vrea cu tot scopul să te ajute.
- ✓ **Un chatbot poate avea și alte tonalități de comunicare.** De exemplu, seriozitate.
- ✓ **Inteligența Artificială poate oferi răspunsuri greșite.** Au fost înregistrate și cazuri cu fenomenul „halucinației” IA, când chatbotul a propus să fie turnat adeziv în produse alimentare și altele.
- ✓ **Foarte important! Inteligența Artificială poate fi folosită de către persoane rău intenționate** pentru a dăuna altor persoane. De exemplu, prin generarea unor poze ce au scopul să denigreze sau compromită reputația cuiva.

LUCRU ÎN GRUP

Durata: 15 minute

Cadrul didactic împarte elevii în 4 grupuri. Fiecare grup va analiza o situație ce se referă la utilizarea Inteligenței Artificiale. În cadrul grupului se vor discuta 2 aspecte:

1. 2 (două) riscuri sau consecințele negative;
2. 2 (două) acțiuni sigure pentru a evita aceste riscuri.

SITUAȚIA 1:

Un grup de elevi au hotărât să devină promotorii siguranței online în școala lor. Astfel, decid să formuleze 5 mesaje cu 5 reguli despre utilizarea în siguranță a Internetului pe care le vor distribui online în diferite grupuri pe rețele sociale în care sunt prezenți copii din școală (grupul clasei, pagina școlii, grupul cu Consiliul Elevilor, grupuri cu elevi de la diferite activități extracurriculare, etc.). Pentru aceasta au cerut chatului GPT să formuleze câteva sfaturi pentru copii pentru a evita pericole în mediul online.

SITUAȚIA 2:

O fată dorește să se împrietenească cu copii din altă clasă, dar nu știe cum să o facă. Se simte ignorată de către aceștia. Și chiar uneori crede că aceștia o fac intenționat. Suferă mult din această cauză. Nu știe cum să procedeze în continuare. Astfel, hotărăște să-i scrie unei aplicații de tip chatbot care i-ar oferi niște sfaturi despre cum să-i facă pe acești copii să o accepte în cercul lor.

SITUAȚIA 3:

Un elev dintr-o clasă este responsabil de elaborarea unui panou în care sunt afișate pozele cu toți elevii din clasă. O colegă a refuzat să apară în acest panou. Băiatul consideră că poza fetei trebuie să apară pe panou contrar voinței sale. Negăsind nicio poză potrivită din cele publicate online de către colega sa, hotărăște să genereze una nouă utilizând o aplicație specială cu Inteligență Artificială.

SITUAȚIA 4:

Un băiat are o problemă în mediul online. Cineva îi scrie și îi cere să facă ceva, iar el nu dorește acest lucru. Cu toate acestea, crede că dacă ar face-o, ar fi lăsat în pace. Nu vrea să povestească părinților despre aceasta. Se simte presat. La un moment dat, îi vine ideea să discute cu chat GPT pentru a-l întreba dacă ar trebui să facă ce i se cere pentru că e mai mult decât sigur că doar așa va fi lăsat în pace.

Discuții în baza fiecărei situații

După discuțiile în grupuri mici, elevii prezintă situațiile și răspunsurile în grupul mare. Cadrul didactic dirijează discuțiile în baza fiecărei situații în parte. Pentru fiecare situație, ajută elevii să formuleze răspunsurile.

SITUAȚIA 1:**Riscuri:**

- Chat GPT poate genera sfaturi ce nu vor fi înțelese de către alți copii.
- Chat GPT poate genera sfaturi ce ar sugera unele acțiuni mai puțin sigure sau chiar periculoase.

Acțiuni sigure:

- Elevii trebuie să implice un cadru didactic în realizarea acestei idei.
- Elevii pot cere chatului GPT sugestii de resurse disponibile despre siguranța online ce vor fi de asemenea consultate cu un cadru didactic sau persoana coordonatoare pe siguranța online din instituție.

SITUAȚIA 2:

Riscuri:

- Chatbotul ar putea adresa multe întrebări ce ar putea să o facă pe fată să-i ofere detalii personale.
- Chatbotul ar putea sugera idei de acțiuni ce ar afecta mai mult relația între această fată și colegii săi.

Acțiuni sigure:

- Fata trebuie să discute cu o persoană reală în care are încredere.
- Fata ar putea să-i ceară chatbotul să-i formuleze câteva fraze politicoase și prietenoase pentru a le folosi numai în cazul în care va avea nevoie să se simtă mai sigură în discuția cu alți copii.

SITUAȚIA 3:

Riscuri:

- Băiatul va încălca grav dreptul acestei fetei de a refuza ca poza sa să apară pe un panou sau în oricare alt loc;
- Băiatul va încălca dreptul la protecția imaginii online a fetei, generând o poză cu ea contrar voinței sale.

Acțiune sigure:

- Băiatul ar putea încerca să discute repetat cu colega sa;
- Băiatul trebuie să accepte dorința colegei sale și să nu insiste asupra acestui fapt.

SITUAȚIA 4:

Riscuri:

- Chat GPT va încerca să colecteze detalii și informații sensibile despre situația prin care a trecut băiatul.
- Sugestiile oferite de chat GPT în această situație ar putea fi periculoase.

Acțiuni sigure:

- În cazul în care se simte în nesiguranță, băiatul trebuie să ceară ajutorul unei persoane adulte de încredere.
- Băiatul are dreptul și poate să refuze orice acțiune ce îi pune în pericol confortul emoțional sau integritatea emoțională și fizică.

Concluziile discuției:

- Inteligența Artificială nu are răspunsuri corecte și sigure pentru toate întrebările.
- Inteligența Artificială folosește inclusiv și informații ce nu au fost verificate sau testate de nimeni.
- Răspunsurile oferite de Inteligența Artificială pot sugera acțiuni periculoase.
- Inteligența Artificială este folosită de unii oameni pentru a genera conținuturi ce încalcă drepturile altor oameni.
- Inteligența Artificială nu poate înlocui dialogul între oameni.

REFLECȚIA: EXERCITIU DE SCRIERE

Durata: 5 minute

Cadrul didactic invită elevii la un exercițiu de scriere. Timp de 5 minute elevii notează răspunsul lor la întrebarea: De ce copiii aleg să adreseze întrebări personale unui chatbot și nu unei persoane reale.

Discuția: 5 minute

Cadrul didactic invită elevii doritori să citească textele pe care le-au scris.

Cadrul didactic face concluzia exercițiului:

O persoană reală nu are întotdeauna un răspuns prompt la o întrebare personală. În schimb, acest răspuns va fi întotdeauna mai uman și mai sigur.

EXTINDEREA

Durata: 5 minute

Cadrul didactic invită elevii să numească persoane sau servicii unde copiii se pot adresa pentru a cere suport și ghidare în cazul în care se confruntă cu o problemă online sau cred că le-au fost încălcate anumite drepturi.

Cadrul didactic prezintă elevilor serviciul **www.siguronline.md** unde au posibilitatea să adreseze o întrebare sau să ceară ajutor într-un chat la care răspunde nu un robot de Inteligență Artificială, dar o persoană reală care are cunoștințe despre utilizarea în siguranță a Internetului și ajută copiii să facă față unor probleme din mediul online.

Alte servicii de suport:

- Telefonul Copilului - 116 111.

Cadrul didactic finalizează lecția cu mesajul:

Nu lăsa Inteligența Artificială să ocupe locul persoanelor reale din viața ta!

Notă:

Acest suport didactic a fost elaborat după modelul ERRE al învățării. Subiectele și sarcinile nu au fost formulate în corespundere cu un grup specific de vârstă. Cadrul didactic care desfășoară lecții cu elevii din ciclul gimnazial are libertatea să le adapteze după necesitățile grupurilor cu care va lucra. Prezentarea PPT ce însoțește materialul didactic are scopul să ofere ajutor cadrului didactic pentru a urma cu succes firul activităților educaționale propuse.